

**O'ZBEKSTAN RESPUBLIKASI INFORMATSIYALIQ
TEXNOLOGIYALARI HA'M KOMMUNIKATSIYANI
RAWAJLANDIRIW MINISTRLIGI**

**TASHKENT INFORMATSIYALIQ TEXNOLOGIYALARI
UNIVERSITETI
NO'KIS FILIALI**

“Kompyuter injiniringi” fakulteti “AKT-tarawinda Ka'siplik ta'lim”
bag'darinin' 4^a-kurs studenti

Pa'n: Arnawli pa'nlerdi oqitiw metodikasi

O'z betinshe jumisi

Qabillag'an:

Shamuraova M

Orinlag'an:

Saburova D

No'kis - 2016

Arnawli pa'nlerdi oqitiwda labaratoriya sabaqlarina tayarliq ko'riw ha'm olardi o'tkeriw

Reje:

- 1.Labaratoriya sabaqlarin alip bariw ta'rtibi
- 2.Arnawli pa'nlerdi oqitiwda labaratoriya sabaqlarin o'tiw metodi
- 3.Arnawli pa'nlerdi oqitiwda labaratoriya shinig'iwlarinin' formalari

Labaratoriya sabaqlarin alip bariw ta'rtibi

Labaratoriya sabaqlarin o'tiw protsessinde talabalar oqitiwshi basshilig'inda o'z betinshe isleydi, teoriyalıq bilimler tiykarında ilimiy jumislarin alip bariwda oni paydalaniw a'meliyatta asbaplardan paydalaniw ollarin u'yrenedi ha'm ta'jiriybege iye boladi.

Labaratoriya haqqında tu'sinik beriw:

Tu'sinik beriw : da'slepki tiykarg'i ha'm uwmaqlawshi tu'siniklerge bo'linedi.

Informatsiya beriw usilina ko're : awizeki ha'm jazba boladi.Da'slepki tu'sinik 5-10 minut dawamında o'tkiziledi.

Da'slepki tu'sinikte to'mendegi ma'seleler ko'rip shig'iladi:

- 1.Labaratoriya jumisina qoyilg'an waziypa ha'm maqset.
- 2.Talabalardin' jumis orinlarin almastiriw grafigi menen tanistiriw.
- 3.Labaratoriya jumis orinlari menen qisqasha tanistirip shig'iw.
- 4.Labaratoriya o'tkiziwde talabanin' is-ha'reket qiliw qag'iydalari.
- 5.Qawipsizlik exnikasi qag'iydalarin u'yreniw.
- 6.Talabanin' jumis orinlarin sho'lkemlestiriw.
- 7.Tapsirmalar, waziypalar aliw ha'm orinlaw ta'rtibi, mag'liwmatlardi kiritiw, na'tiyjelerdi rasmiylestiriw ha'm esaba du'ziw.
- 8.Na'wbettegi umislarg'a (waziypalar) tapsirmalar bo'listiriw.
- 9.Talabanin' labaratoriya shinig'iwlari barisinda berilgen sorawlarg'a uwap beriw.

Keyin kelesi labaratoriya jumislarin orinlawdin' o'zine mas ta'repleri tu'sintiriledi, aldin o'tilgen labaratoriya jumislarında qoyilg'an qa'telikler u'zege keliw sebepleri ha'm olardin' sheshimi tu'sintiriledi ha'm an'a tapsirmalar boyinsha talabalarda payda bolg'an sorawlarg'a juwap beriledi.

Tiykarg'i tu'sinikte talabanin' jumisi ko'zden o'tkizilip labaratoriya jumisi orinlang'ani tuwrisinda jol joba ko'rsetiwge qaratilg'an boladi.Labaratoriya jumisin o'tkiziw protsessinde talabalar jumisin qanday o'zlestirgeni oni orinlaw ta'rtibine qanday tu'singenligi, qatnasiwi, metodikada ko'zde tutuilg'an a'meller (protsseslerdi) tuwri ha'm sanali rawishte orinlaw tekseriledi.Kerek waqtinda oqitiwshi oqiwshig'a a'rdem beredi, talabalar jumisin qisqasha analiz qilip jol qoyilg'an qa'telikler ko'rsetiledi.

Labaratoriya shinig'iwlarinin' dawami juwmaqlawshi tu'sinik penen tamamlanadi.Juwmaqlawshi tu'sinikte oqitiwshi:

- Oqiwshinin' labaratoriya jumislarin diqqat penen gu'zetiw tiykarinda – labaratoriya jumisin analiz qiladi;
- Talabanin' o'zine mas qa'teliklerin olardin' sebeplerin ha'm aqibetlerin jumista ko'rilgen ma'seleler tuwri orinlang'anin ko'rip shig'adi.

Arnawli pa'nlerdi oqitiwda laboratoriya sabaqlarin o'tiw metodi

Laboratoriya jumislarin orinlawda laboratoriya jumisin o'tkiziw ushin jazilg'an metodika u'lken a'hmiyetke iye.

Metodikada:

- Laboratoriya umislarinin' temalari ha'm maqseti belgilenedi
- Usi jumisti orinlaw ushin asbap-u'skeneler dizimi keltiriledi
- Orinlang'an jumis basinan axirina shekem azip shig'iladi.
- A'mel qiliniwi kerek bolg'an qa'wipsizlik ilajlari ko'rsetiledi.
- Jumis na'tiyelerin qanday rasmiylestiriw haqqinda ko'rsetpeler beriledi

Laboratoriya jumislarin alip bariw awiz eki tu'sintiriliw tiykarinda oqitiwshinin' sheber tu'sintiriwi ha'm sho'lkemlestiriwi turadi. Laboratoriya jumisi tamam bolg'aninan son' jumis orni jaqsilap jiynastiriladi ha'm a'sbap-u'skeneler ko'rgizbeli qurallar qalaberse laboratoriya u'skeneleri oqitiwshig'a tapsiriladi.

Laboratoriya jumis protsessinde – eger oqiwshilar qa'telikler qilsa qa'wipsizlik texnikasi qag'iydalarin buzsa, ol jag'dayda oqitiwshi laboratoriya jumisina iykemlesedi ha'm olarg'a tuwri joldi tu'sintiredi. Oqitiwshi oqiwshilarg'a ja'rdem beriwi orinlanatug'in jumisti aytip beredi yaki oni orinlap bermewi kereki. Oqitiwshi jumisti oqiwshi ta'repinen o'z betinshe tayarlaniwina erisiwi lazim.

Esabat oqitiwdin' xazirgi zaman talaplari boyinsha laboratoriya jumisinin' aqirinda du'ziliwi juwmaqlaniwi aqirina shekem jetkizilip tapsiriliwi lazim. Esabatta tiykarinan qollanilg'an a'sbap-u'skenelerge qisqasha tu'sinik beriliw, na'tiyjeler kestesine belgilengen ta'rtipte juwamaq retinde jaziladi ha'm jumis tekseriledi.

Juwmaq shig'arilg'aninan son' laboratoriya jumisinin' na'wbettegi temasi belgilenedi. Laboratoriya esabatina qoyilg'an uliwma baxa orinlang'an jumislardin' na'tiyjelerine ko're beriledi. Onda:

- O'zlestirilgen ta'jriybe ha'm sheberlik sipati;
- Oqiwshinin' usi laboratoriya shinig'iwlarina mu'nasibeti;
- Esabattag'i jumis ko'rsetkishlerinin' ta'jriybesi ha'm teren' analiz esapqa alinadi

Oqitiwshinin' labaratoriya shinig'iwlarina tayarliq ko'riwi onin' labaratoriya jumisin o'tkiziw ushin za'ru'r bolg'an jumis rejesin du'ziwden baslanadi.

Jumis rejesi:

- Shinig'iwlar elementleri ha'm olardi o'tkiziwge ketetug'in waqit;
- Da'slepki ha'm juwmaqlawshi sa'wbet reeleri;
- Shinig'iw mazmuninin' tiykarg'i qag'iydalari;
- Kerekli a'sbap-u'skeneler ha'm ko'rgizbeli qurallardin' dizimi.

Labaratoriya jumisi kalendar is rejesine muwapiq ra'wishte alip bariliwi za'ru'r. Tayarliq jumislari ha'm kalendar rejege tiykarlang'an halda alip bariladi.

Labaratoriya jumislarin qa'wipsiz alip bariw sho'lkemlestiriledi ha'm jumis protsessinde alip bariladi. Sonin' ushin a'sbapqa ornailg'an za'ru'r bolg'an a'sbaplar, o'lshew apparatlari aldinnan ornatilg'an boliwi ha'm qa'wipsiz islewi kerek.

Ha'r bir oqiwshi labaratoriya jumisin o'tkiziwde ko'zde tu'tilg'an qa'wipsizlik sharalarin biliwi ha'm og'an a'mel qiliwi lazim.

Arnawli pa'nlerdi oqitiwda labaratoriya shinig'iwlarinin' formalari

Arnawli pa'nlerdi u'yreniwde o'zlestirilgen teoriyalıq bilimlerdi ilimiy ta'repen qollaw usillarınan biri labaratoriya shinig'iwlaridir.

Labaratoriya jumislari o'zlerinin' waziypalari ha'm oqiw protsessinde tutqan ornina ko're teoriyalıq bilim ha'm islep shig'ariw ortasındag'i aralıq protsessti iyeleydi.

Labaratoriya shinig'iwlarinin' sipatli orinlaniwi tek g'ana oqitiwshinin' shinig'iwlarına puxta tayarlıq ko'riwge oqiwshinin' da bul jumislarg'a jeterli da'rejede tayarlıq ko'riwlerge ha'm usi shinig'iwlardi oqitiwshi ta'repinen tuwri sho'lkemlestiriwgede baylanisli.

Labaratoriya shinig'iwlarına basshiliq qiliwdi sho'lkemlestiriwde ha'm olardin' metodik ma'selelerin ko'rip shig'iwda oqitiwshi to'mendegi ma'selelerge itibar beriwi kerek:

Birinshiden – oqiwshilardin' o'z bilimlerin asiriwlarin na'zerde tutqan halda labaratoriya shinig'iwlarin maqset ha'm waziypalarin aniq belgilew ha'mde olardin' mazmunin tu'sintirip beriwi;

Ekinshiden – qa'wipsizlik texnikasi ma'selelerine ha'm basqa ko'pshilik protsesslerdi ja'riyalaw lazim.

"Arnawli texnika pa'nleri" kursında labaratoriya shinig'iwlari o'tkiziwdin' sho'lkemlestiriw formalari to'mendegishe:

Labaratoriya shinig'iwlarin sho'lkemlestiriw usillari:

- a. Bir qiyli orinlaw usili – frontal shinig'iwlar
- b. Tu'rli labaratoriya umislarin orinlaw usili – no – frontal shinig'iwlar (zvenoli, eke ta'rtipte)

Labaratoriya shinig'iwlarinin' birinshi usilda o'tkiziwde ha'mme oqiwshilar mazmunan bir qiyli umislardi bir waqittin' o'zinde orinlaydi. Bul jumislari u'yrenilip atirg'an texnika kursinin' teoriyalıq bo'limin u'yreniw izbe-izligin ko'zde tutqan halda

alip bariladi. Frobtal shinig'iwlar o'tkiziw sistemasinin' abzallig'i sonda bunda iyelengen teoriyalıq bilimler ilimiy jumislar jollarin u'yrenedi. Bunda oqiwshi u'yrenip atirg'an pa'n teoriyasın ha'm onin' qag'iydaların bekkemlewge ha'm ilimiy jumislarin alip bariw ta'jiriybesin asiriwg'a imkaniyat jaratadi.

Bul usil – oqitiwshinin' shinig'iwlarg'a tayarlıq ko'riwdi jen'illestiredi.

Frontal shinig'iwlar o'tkiziwdin' qatar kemshilikleri de bar. Bunda u'yrenilip atirg'an pa'nnin' teoriyalıq bo'limin bekkemlewge qaratilg'an stend, a'sbap yaki qurilmalardin' jeterlishe bolmaslıg'i yaki uliwma bolmaslıg'i mu'mkin.

Labaratoriya shinig'iwlarinin' no frontal sho'lkemlestirgende labaratoriyada talabalar zvenolarg'a bo'linedi ha'm ha'r bir zveno bar bolg'an a'sbaplarda labaratoriya shinig'iwların o'tkizedi.

Kemshilikler: basshiliq qiliwdin' qiyinlig'i, sebebi bunda oqitiwshi barlıq talabalar ushin uliwma tu'sinik o'tkiziw ha'm shinig'iwlar juwmag'in kollektiv ta'rizde analiz qiliw imkaniyatına iye emesligi.

Paydalanilg'an a'debiyatlar:

1. Каримов И.А. «Баркамол авлод - Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори. Т.: «Шарқ», 1999
2. Давлатов К. ва бошқалар. Меҳнат ва касб таълими назарияси ҳамда методикаси. Т.: "Ўқитувчи", 1998 й.
3. Болтаев Б. ва бошқ. ИЎТА. 8 синф учун дарслик - Т., 2006
4. Тайлақов Н.И. ИЎТА. 9 синф учун дарслик.-Т., 2006.
5. Касб-Ўунар коллежлари учун ахборот технологияси фанидан ўқув дастури. – Т., 2004.
6. Академик лицейлар учун информатика фанидан ўқув дастури. – Т., 2004.